

Toetsing Wet natuurbescherming

Kerkallee en IJsselstraat, Velp

Toetsing Wet natuurbescherming

Kerkallee en IJsselstraat, Velp

Concept

Versie 1

Opdrachtgever

De Bunte Ontwikkeling
t.a.v. Dhr. F. Kock
Postbus 8029
6710AA Ede

Opdrachtnemer

Eelerwoude
Postbus 53
7470 AB Goor
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 33 15
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: P7405
Datum: 18-4-2017
Projectleider: Yann Horstink
Opgesteld: Floor Reijngoudt
Gecontroleerd: Yann Horstink

Onderzoek van Eelerwoude voldoet aan de eisen die het Ministerie van Economische Zaken stelt. Eelerwoude is lid van het Netwerk Groene Bureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte. Het Netwerk heeft een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbende een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd, conform de geldende wet- en regelgeving ten aanzien van flora en fauna. Desondanks zal nooit een 100% volledig beeld van de aanwezige flora en fauna gegeven kunnen worden. Natuur is dynamisch, situaties kunnen veranderen.

De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig afdrukken

INHOUD

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Leeswijzer	5
2	HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING	7
2.1	Huidige situatie	7
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	7
3	NATUURWETGEVING EN BELEID	9
3.1	Bescherming van soorten	9
3.2	Bescherming van Natura 2000-gebieden	11
3.3	Bescherming van bosopstanden	12
3.4	Natuurnetwerk Nederland / Ecologische Hoofdstructuur	13
4	METHODE	14
4.1	Bureauonderzoek	14
4.2	Terreinbezoek	14
5	BESCHERMDE SOORTEN	16
5.1	Planten en (korst)mossen	16
5.2	Zoogdieren	16
5.3	Vogels	20
5.4	Amfibieën en reptielen	21
5.5	Vissen	22
5.6	Beschermde soorten ongewervelden	22
6	CONCLUSIE EN VERVOLG	23
6.1	Overige soorten waarvoor provinciale vrijstellingen gelden	23
6.2	Rekening houden met broedvogels	23
6.3	Vervolgonderzoek naar vleermuizen noodzakelijk	24
6.4	Vervolgonderzoek naar huismus noodzakelijk	24
6.5	Vervolgonderzoek naar gierzwaluw noodzakelijk	24
6.6	Vervolgonderzoek naar steenmarter noodzakelijk	25
6.7	Geldigheid onderzoek	25
	LITERATUURLIJST	27

Afbeelding 1. Globale ligging plangebied (rood kader). Bron: Bing maps, vogelvlucht, 2017.

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

Ter hoogte van de Kerkallee en IJsselstraat in Velp (zie Afbeelding 1) wordt woningbouw gerealiseerd. Hiervoor worden enkele bestaande bedrijfshallen en woningen te worden gesloopt. Slechts een klein deel van de hal zal als detail behouden blijven,

In verband met ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Daarbij wordt tijdens een bureauonderzoek en veldbezoek aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde planten- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen plannen en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft de huidige situatie en de voorgestane ontwikkeling. Op basis van deze informatie is voorliggende toets uitgevoerd. Hoofdstuk 3 geeft een beknopte beschrijving van de natuurwetgeving en –beleid. De gehanteerde methodiek is beschreven in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de bescherming van soorten. Aangegeven wordt welke beschermde soorten verwacht worden, wat de effecten van de ontwikkeling op deze soorten zijn en of een ontheffing noodzakelijk is. Hoofdstuk 6 geeft de conclusies en aanbevelingen van dit onderzoek. De snelle lezer kan volstaan met het lezen van hoofdstuk 2 en de conclusie in hoofdstuk 6.

Afbeelding 2. Sfeerimpressie van de planlocatie.

2

HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING

2.1 Huidige situatie

Het plangebied bestaat uit enkele woningen, winkels en bedrijfshallen. De gebouwen zijn deels nog in gebruik. Zo wordt er gewoond en is de bedrijfshal nog in gebruik voor o.a. aluminium stanswerken. Niet alle delen worden echter even intensief gebruikt en sommige panden, zoals de winkel zijn recentelijk uit gebruik genomen. De panden zijn van buitenaf duidelijk langere tijd niet meer in onderhoud geweest, waardoor rotte kozijnen, gaten en bijvoorbeeld afhangende betimmering zijn ontstaan.

Ook de buitenruimte is al langere tijd niet onderhouden. Bomen zijn doorgroeid en struiken zijn tot onder de dakpannen doorgedrongen. Het braakliggende deel is overwoekerd met braamstruweel.

Omdat het plangebied zich midden in een woonwijk bevindt, en in gebruik is, is verlichting van delen van de buitenruimte aanwezig. Open water is niet aanwezig. Het plangebied maakt geen onderdeel uit van doorgaande groenstructuren, maar sluit aan op diverse achtertuinen en naastgelegen supermarkt.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

Het plangebied zal plaatsmaken voor woningen. Hiervoor dienen delen te worden gesloopt. Een deel van de bebouwing zal gerenoveerd en gerestaureerd worden, zodat enkele historische kenmerken van de bedrijfshallen zichtbaar blijven.

3

NATUURWETGEVING EN BELEID

Vanaf 1 januari 2017 bestaat de Nederlandse natuurwetgeving uit de wet Natuurbescherming. Deze wet vervangt de drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet. De bevoegdheid is geheel bij de betreffende provincie, waarin de activiteit zich plaatsvindt komen te liggen.

De wet Natuurbescherming bestaat uit 3 onderdelen: de bescherming van Natura 2000-gebieden, de bescherming van soorten en de bescherming van bosopstanden. Naast de natuurwetgeving bestaat het natuurbeleid, waarbij de kern wordt gevormd door het Natuur Netwerk Nederland, afgekort de NNN.

In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de wetgeving en het natuurbeleid.

3.1 Bescherming van soorten

De bescherming van soorten is verdeeld in drie categorieën: soorten van de Vogelrichtlijn, soorten van de Habitatrichtlijn en overige soorten.

Wettelijk zijn enkele uitzonderingen opgesteld, waarvoor geen ontheffing nodig is:

- Handelingen volgens instandhoudingsmaatregelen of passende maatregel door provincie,
- Handelingen volgens een beheerplan of ander plan of programma of een programma per AMvB,
- Mits dat beheerplan, plan of programma voldoet aan de ontheffingsgronden; en het betreffende bestuursorgaan tevens bevoegd is om vrijstelling of ontheffing te verlenen of daarmee instemt,
- Ter voorkoming van schade (hele land of per provincie),
- Ter voorkoming van overlast (hele land of per provincie),
- Ter beperking van de populatie,
- Ter bestrijding van invasieve soorten,
- Voor de jacht, zoals wilde eend houtduif, haas en konijn,

Voor alle soorten geldt de zorgplicht.

De beschermde status van de overige soorten verschilt per provincie. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten. Er is dan geen ontheffing nodig voor werkzaamheden.

Soorten van de Vogelrichtlijn

Hieronder vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels als bedoeld in artikel 1 Vogelrichtlijn.

Handelingen die de wet verbiedt zijn:

- opzettelijk doden of vangen
- opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen e.d.
- eieren onder zich te hebben
- opzettelijk te storen, tenzij dit geen wezenlijke invloed heeft.
- vogels dood of levend, of herkenbare delen daarvan te verkopen, vervoeren of aanwezig te hebben voor verkoop.

Uitgezonderd zijn de soorten die door de AMvB zijn aangewezen. Hieronder vallen onder andere de Canadese gans en de Houtduif.

Onder bepaalde voorwaarden mogen deze handelingen wel uitgevoerd worden. U heeft dan een ontheffing of vrijstelling nodig. Er zijn vrijstellingen opgesteld via de provinciale verordening of ministeriële regeling. Een ontheffing kan bij de provincie worden aangevraagd. Een ontheffing kan verkregen worden als er geen andere bevredigende oplossing is en als het nodig is in verband met de volksgezondheid, openbare veiligheid, luchtverkeer, schade aan gewassen en dergelijk, bescherming van flora en fauna, onderzoek of onderwijs, herinvoering van soorten, vangen van bepaalde kleine hoeveelheden en geen verslechtering van de staat van instandhouding.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Soorten die staan in het Verdrag van Bern en Bijlage I van het Verdrag van Bonn. De soorten staan in bijlage 1.

Handelingen die de wet verbiedt zijn:

- opzettelijk te doden of te vangen,
- opzettelijk te verstoren,
- opzettelijk eieren te vernielen of te rapen,
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen,
- opzettelijk te plukken of te verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen,
- anders dan voor verkoop, onder zich te hebben of te uitvoeren.

Er zijn vrijstellingen opgesteld via de provinciale verordening of ministeriële regeling. Een ontheffing kan bij de provincie worden aangevraagd. Een ontheffing kan verkregen worden ter bescherming van flora- en fauna, voorkoming “ernstige schade” aan gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendommen, in belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende reden van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van wezenlijk gunstige effecten voor het milieu. Daarnaast zijn de wettelijke uitzonderingen van toepassing.

Overige soorten

Dit zijn de soorten die genoemd worden in de bijlage van wet Natuurbescherming. Voor de lijst van de overige beschermde soorten zie bijlage 1.

Onder dit beschermingsregime is het verboden om:

- Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen
- Vaatplanten opzettelijk te plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen.

Voor deze soorten gelden dezelfde vrijstellingsgronden als bij de soorten van de Habitatrichtlijn en zijn er een groot aantal overige uitzonderingsgronden. Voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden en het algemeen belang is er een vrijstelling.

Zorgplicht

De bescherming van soorten gaat uit van de intrinsieke waarde van alle dieren en planten. De mens moet daar zorgvuldig mee omgaan. Daarom is de zorgplicht in artikel 1.11 van de wet opgenomen. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving en voor Natura 2000-gebieden. Dat betekent dat iedereen naar redelijkheid nadelige effecten:

- moet voorkomen;
- moet beperken;
- ongedaan moet maken.

3.2 Bescherming van Natura 2000-gebieden

In Nederland zijn verscheidene natuurgebieden die een beschermde status hebben als Natura 2000-gebied. Tot 1 januari 2017 kenden we ook nog de Beschermde natuurmonumenten. Deze zijn met de komst van de Nieuwe Natuurwet hun beschermde status kwijtgeraakt.

3.2.1 Natura 2000-gebieden

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

3.2.2 Gevolgen plangebied

In de directe omgeving van het plangebied liggen geen Natura 2000-gebieden. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maakt dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er derhalve geen reden om aan te nemen dat er kans is op een belemmering van de kernopgaven van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing aan de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

3.3 Bescherming van bosopstanden

De bescherming van bosopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom (ihkv Boswet) indien kap plaatsvindt in een houtopstand van 10 are of meer of een bomenrij van 20 bomen. Er geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.

Bescherming van houtopstanden

Het omhakken of rooien van bossen is niet zomaar toegestaan in de wet natuurbescherming.

Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de 'bebouwde kom Boswet' liggen
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²)
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat

Indien een bos wordt gekapt, dient een melding te worden gedaan bij de betreffende provincie. Dit geldt ook voor het bij het rooien en het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee.

De gemeente stelt de grenzen van de 'bebouwde kom Boswet' bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de 'bebouwde kom Verkeerswet'. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

U hoeft de voorgenomen kap van een houtopstand niet te melden als het gaat om:

- a. houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- b. houtopstanden op erven of in tuinen;
- c. fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- d. naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- e. kweekgoed;
- f. uit populieren of wilgen bestaande:
 1. wegbeplantingen;
 2. beplantingen langs waterwegen, en
 3. eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- g. het dunnen van een houtopstand;
- h. uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 1. ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 2. bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
 3. zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- i. het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- j. het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;

- k. het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode;

De provincie kan u een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moet u meestal ook nieuwe bomen aanplanten. De provincie kan u hiervan ontheffing of vrijstelling verlenen. Dit hangt ervan af of er hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Misschien hebt u ook een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van deze vergunning en het indienen van een kapmelding moet u apart van elkaar doen.

Voorwaarden

Als u bossen mag kappen, dan moet u meestal dezelfde grond herbeplanten. Dit doet u:

- op een bosbouwkundige manier
- binnen 3 jaar na het kappen van het bos
- volgens de regels van de provinciale verordening (als de provincie die hiervoor heeft opgesteld)

De provincie kan een verordening hebben opgesteld voor:

- de gegevens die u bij de melding verstrekt
- de termijn waarbinnen de melding wordt gedaan
- de wijze waarop de melding wordt gedaan
- de situatie waarin u een bos niet mag kappen
- de voorwaarden voor een herplantplicht, de vrijstelling en ontheffing daarvan

3.3.1 Gevolgen plangebied

De begroeiing valt buiten de definitie van bos en is derhalve ook niet beschermd vanuit de Wet natuurbescherming. Wel kunnen er voorwaarden gelden vanuit gemeentelijk beleid voor het kappen van bomen.

3.4 Natuurnetwerk Nederland / Ecologische Hoofdstructuur

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. In of in de directe nabijheid van de NNN/EHS geldt het 'nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

3.4.1 Gevolgen plangebied

Het plangebied en omliggende gebied maakt geen onderdeel uit van de NNN/EHS. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van de NNN/EHS. Van afname van areaal is geen sprake, tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van de NNN/EHS significant aantasten. Een toetsing aan het NNN/EHS-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

4

METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van landelijke, provinciale en indien beschikbaar regionale verspreidingsinformatie. Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

Daarnaast is gebruik gemaakt van de verspreidingsgegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De NDFF geeft informatie over waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren. Het is de meest complete natuurdatabank van Nederland door een bundeling van meer dan 100 verschillende databanken. De databank bevat uitsluitend gevalideerde gegevens, gevalideerd door de (voormalige) Gegevensautoriteit Natuur (GAN). De NDFF is gevuld met gegevens uit databanken van verschillende organisaties die deze gegevens op professionele wijze verzamelen (zoals SOVON Vogelonderzoek Nederland, de Zoogdiervereniging en De Vlinderstichting). Ook de gegevens van verschillende gemeenten, waterschappen, provincies en terreinbeherende organisaties zijn toegevoegd. De databank wordt dagelijks aangevuld met recente waarnemingen die via de invoerportalen binnenkomen. Op dit moment bevat de NDFF meer dan 100 miljoen waarnemingen.

4.2 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door Yann Horstink (in bijzijn van Frank Kock, de Bunte vastgoed) uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude. Dit betrof op 16 maart 2017 bij 15°C, onbewolkt en windkracht 2 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopen onderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten ook genoteerd.

Kader – ecologisch deskundige

Bron: RVO / Ministerie van Economische Zaken

Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of – bescherming.

5

BESCHERMDE SOORTEN

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldonderzoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit literatuur en andere informatiebronnen. Tevens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Planten en (korst)mossen

Voorkomen en functie

Volgens de NDFF zijn er de afgelopen jaren geen beschermde soorten gemeld in de omgeving van het plangebied (NDFF, afgelopen 10 jaar). Op ruime afstand zijn enkele beschermde soorten bekend. Het gaat om spits havikskruid, akkerdoornzaad en muurbloem. Deze groeien in de tuinen van de Hogeschool van Hall Larenstein, welke op circa 500 meter afstand ligt.

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Gezien de periode van het jaar (eind winter) lag dit ook niet in de verwachting. Derhalve is een deskundigenbeoordeling van de potentiële aanwezigheid van beschermde planten in het plangebied uitgevoerd op basis van een biotoopanalyse. Gelet op de aanwezige terreintypen, het beheer en de functie van het plangebied is het niet waarschijnlijk dat binnen het plangebied beschermde plantensoorten voorkomen.

Onder de Wet natuurbescherming zijn ook diverse soorten (korst)mossen en wolfsklauwen beschermd. Geen van deze soorten worden echter in het plangebied verwacht, de soorten komen nagenoeg uitsluitend voor in natuurgebieden.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen.

Conclusie: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen:

gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, en watervleermuis. Deze soorten zijn de afgelopen 10 jaar gemeld in de NDFF. Het sluit echter niet uit dat ook een soort als de gewone grootoorvleermuis of ruige dwergvleermuis hier kunnen voorkomen.

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen. Deze verblijfplaatsen kunnen o.a. de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouwbewonende en/of boombewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouwbewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boombewonend en gewone grootoorvleermuis, franjestaart en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouwbewonende soorten, rosse vleermuis en watervleermuis zijn hoofdzakelijk boombewonende vleermuissoorten, terwijl gewone grootoorvleermuis en de ruige dwergvleermuis zowel boom- als gebouwbewonend zijn.

Het onderzoeksgebied bestaat uit diverse gebouwen, waarvan de staat van onderhoud vaak slecht is. Dit heeft vooral betrekking op de woonhuizen. De bedrijfshallen zijn in betere condities (robuuster van bouw). Het slechte onderhoud maakt dat naast reguliere openingen in panden, zoals hier aanwezig open voegen, boeiborden/windveren, dakpannen, nokvorsten en loodslabben, ook andere delen toegankelijk zijn geworden. De panden lenen zich daarmee voor verblijfsfuncties door gebouwbewonende vleermuizen als de gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

De bedrijfshallen lijken door hun bouwwijze met gebogen platendaken en openheid in de hal ongeschikt voor vleermuizen. De temperatuur zal er mogelijk sterk fluctueren en ook tocht is mogelijk aanwezig. Er lijkt geen sprake te zijn van goed gebufferde ruimten in de bedrijfshallen. Derhalve zijn er geen geschikte plekken aanwezig voor vleermuizen om achter weg te kruipen.

Boombewonende rosse vleermuis en watervleermuis worden hier niet verwacht. Voor gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis lijkt er eveneens minder kans op voorkomen, maar incidenteel bezoek kan niet uitgesloten worden.

Afbeelding 3. De slechte staat van de panden faciliteren vleermuizen ze te gebruiken. De kieren en scheuren maken het de soorten mogelijk in een ruimte van de gebouwen weg te kruipen.

Foerageergebied en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Kader - vleermuisvliegroutes

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor algemeen voorkomende vleermuizen. Vooral de gewone dwergvleermuis zal zich kunnen handhaven in de woonwijk met vaak groene achtertuinen. De soort kan er langs de lijnvormig gelegen woningen verplaatsen. Ook kan de soort foerageren in het plangebied bij het braakliggende terrein en langs gevels van de gebouwen. Andere meer kritische soorten ten aanzien van verlichting worden niet snel verwacht.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verjagen, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het verstoren of vernielen van vaste verblijfplaatsen (inclusief de functionele leefomgeving) is verboden vanuit wet Natuurbescherming. De functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven.

De voorgenomen ontwikkeling voorziet de sloop van een groot deel van de panden, die nu een verblijfsfunctie kunnen vervullen voor vleermuizen. Met name de gewone dwergvleermuis wordt hier verwacht. Op voorhand kunnen vleermuizen niet uitgesloten worden in het plangebied, vanwaar nader onderzoek noodzakelijk is. Zodoende kan aangetoond worden of het plangebied gebruikt wordt door vleermuizen en welke functies er aanwezig zijn. Het nader onderzoek zal moeten aantonen of een ontheffing in het kader van beschermde soorten van de Wet natuurbescherming noodzakelijk is.

Conclusie: Het plangebied kan beschermde functies vervullen voor gebouwbewonende vleermuizen. Nader onderzoek naar vleermuizen is derhalve noodzakelijk.

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Het is aannemelijk dat het plangebied en de nabije omgeving onderdeel uitmaakt van het leefgebied van grondgebonden zoogdieren waaronder egel, konijn, vos, kleine marterachtigen en algemene (spits)muisensoorten. Voor ruimtelijke inrichting is een provinciale vrijstelling opgesteld voor deze soorten. De eekhoorn is in grote aantallen bekend bij de Hogeschool van Hall Larenstein (NDFF, afgelopen 10 jaar), maar voor de soort is geen geschikt habitat aanwezig in het plangebied.

Het is mogelijk dat het plangebied onderdeel uitmaakt van het leefgebied van de steenmarter. De soort wordt in Nederland in steeds meer stedelijke gebieden aangetroffen. Verblijfplaatsen van steenmarter bevinden zich in rustige plekken in gebouwen (schuurtjes, onder daken op muurbalken), onder puin en takkenstapels en in holten in bomen en de grond. In het gebied is een vers hol gevonden dat mogelijk van steenmarter is. Andere sporen van de soort zijn echter niet aangetroffen, waardoor het niet zeker is of de soort gebruik maakt van het gebied.

Afbeelding 4. Holte links en locatie rechts. Gelet op de verse grond lijkt de plek bewoond. De bewoner is echter niet vastgesteld.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde algemeen voorkomende zoogdieren van de overige beschermde soorten. Voor deze overige beschermde soorten is bij ruimtelijke inrichting een vrijstelling opgesteld. Daarnaast zijn enkele vrijstellingen opgesteld door provincie Gelderland. Een ontheffing Wet natuurbeschermingswet is daarom niet noodzakelijk.

Voor steenmarter is geschikt habitat binnen het plangebied aanwezig. Een holte die de soort kan hebben gemaakt is ook aangetroffen (Afbeelding 4). Vastgesteld is de soort er echter niet. Er zijn geen latrines aangetroffen of andere sporen die de soort kunnen bevestigen. De soort kan echter niet uitgesloten worden. Nader onderzoek is voor steenmarter daarom noodzakelijk.

Conclusie: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor steenmarter noodzakelijk. Aangetoond moet worden of het hol in gebruik is door de soort, en of steenmarter gebruik maakt van het plangebied.

5.3 Vogels

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid kan gemaakt worden tussen vogels met jaarrond beschermde nesten en overige broedvogels. Vogels met jaarrond beschermde nesten, komen elk jaar terug bij hun nest. Dit nest mag dus ook niet buiten het broedseizoen verwijderd worden.

Voorkomen en functie

Uit de directe omgeving zijn de volgende vogelsoorten bekend met jaarrond beschermde nesten: buizerd, gierzwaluw en huismus (NDFF, afgelopen 10 jaar).

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Verblijfplaatsen van vogelsoorten die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruik maken zijn niet aangetroffen binnen het plangebied. Wel waren huismussen aanwezig in de directe omgeving van het plangebied. De panden met oude vervallen daken zijn bij uitstek geschikt voor nestlocaties van deze soort, maar ook voor gierzwaluw. Het ligt in de verwachting dat nesten ook daadwerkelijk voorkomen.

Het plangebied vormt geen geschikt leefgebied voor buizerd. Hiervoor is het te druk (woonwijk) en voorziet het niet van noodzakelijk horstbomen. Andere vogelsoorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats of aanwijzingen (braakballen of uitwerpselen) hiertoe zijn niet waargenomen binnen het plangebied.

Broedvogels

De aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van bossen, struwelen en parken. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruik maken van het plangebied: ekster, houtduif, koolmees, merel, pimpelmees, roodborst en winterkoning. Binnen het plangebied zijn geen nesten aangetroffen van algemeen voorkomende broedvogels.

Effecten en ontheffing

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nestlocaties het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving kan een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk zijn. Huismus en gierzwaluw vallen onder deze bescherming. Beide soorten nestelen vooral onder pannendaken. Zij kruipen door kieren en broeden veelal onder de dakpannen en vorsten, in nissen of op andere geschikte plekken. De verschillende woonhuizen in het

plangebied vormen een geschikte plek hiervoor. Op voorhand kan niet uitgesloten worden dat huismus en gierzwaluw hiervan gebruik maken. Derhalve is nader onderzoek naar deze twee soorten noodzakelijk.

Overige broedvogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn strikt beschermd onder de wet Natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die nesten beschadigen of verstoren. Verstoring kan in veel situaties worden voorkomen door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Wet natuurbescherming zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort. Het genoemde termijn moet daarom niet al te strikt worden toegepast.

Conclusie: Negatieve effecten op beschermde nesten van gierzwaluw en huismus kunnen op voorhand niet uitgesloten worden. Nader onderzoek naar huismus en gierzwaluw is derhalve noodzakelijk.

5.4 Amfibieën en reptielen

Voorkomen en functie

Amfibieën

Een aantal soorten, zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander, kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop. In het plangebied zelf zijn geen waterelementen aanwezig. Beschermde amfibieënsoorten van de Habitatrichtlijn worden niet verwacht in het plangebied vanwege het ongeschikte habitat voor deze soorten. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde amfibieën van de Habitatrichtlijn rondom het plangebied.

Reptielen

Beschermde reptielen zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen, natuurvijvers en venranden. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van reptielen in en rondom het plangebied. Alleen aan de buitenrand van Velp komen ringslang (vnl. bij Beekhuizen) en gladde slang voor. Deze trekken niet door tot aan het plangebied.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde amfibieën van de overige beschermde soorten. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een provinciale vrijstelling indien er sprake is van een ruimtelijke inrichting. Een ontheffing Wet natuurbescherming is daarom niet noodzakelijk.

Conclusie: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor amfibieën en reptielen niet noodzakelijk.

5.5 Vissen

Voorkomen en functie

In het plangebied zijn geen watervoerende elementen (sloten, poelen, enzovoort) aanwezig. Derhalve ontbreekt geschikt leefgebied voor vissen.

Effecten en ontheffing

Er worden geen effecten op beschermde vissen verwacht. Een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor beschermde vissen niet noodzakelijk.

5.6 Beschermde soorten ongewervelden

Voorkomen en functie

Volgens de NDFF is de sleedoornpage bekend bij de Hogeschool van Hall Larenstein. Dit is ruim buiten het plangebied. In de omgeving van het plangebied worden verder geen beschermde soorten ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren) gemeld en verwacht op grond van verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren (NDFF, afgelopen 10 jaar).

Effecten en ontheffing

Er worden geen effecten op beschermde soorten ongewervelden verwacht. Het ligt ook niet in de verwachting dat de sleedoornpage in het plangebied voorkomt. Het ontbreken van sleedoorn als waardplant maakt eveneens dat het plangebied ook geen belangrijke functie kan vervullen. Een ontheffing Wet natuurbescherming niet aan de orde.

Conclusie: Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk.

6

CONCLUSIE EN VERVOLG

Op basis van deze toetsing wordt geconstateerd dat in het onderzoeksgebied een potentiële habitat biedt voor een aantal beschermde soorten. Hoewel er geen gerichte veldinventarisatie heeft plaatsgevonden, is op basis van de beschikbare literatuurgegevens en een veldbezoek vastgesteld dat het terrein mogelijk van belang is voor enkele veel voorkomende overige beschermde soorten, voor broedvogels, huismus, gierzwaluw, steenmarter en vleermuizen. In tabel 1 is een samenvatting gegeven van deze resultaten.

Op basis van deze toetsing wordt geen toetsing van de effecten van de ontwikkeling op beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebied en/of Ecologische Hoofdstructuur) en bosopstanden noodzakelijk geacht. Wel kan gemeentelijk beleid van toepassing zijn op het kappen van bomen in het plangebied.

6.1 Overige soorten waarvoor provinciale vrijstellingen gelden

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele overige beschermde soorten. Hiervoor zijn door de provincie vrijstellingen opgesteld. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling indien het een ruimtelijke ontwikkeling betreft. Een ontheffing wet Natuurbescherming is daarom niet noodzakelijk.

6.2 Rekening houden met broedvogels

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de wet Natuurbescherming een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen¹ uitgevoerd mogen worden.

Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met de werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Indien toch in het broedseizoen door gewerkt of gestart wordt, moet vóór het broedseizoen (uiterlijk in februari) contact gelegd worden met de begeleidend ecooloog. In samenspraak met de ecooloog moeten eventuele nadere acties bepaald worden, zoals vroegtijdig kappen van bomen, of maaien van beplanting.

¹ In het kader van de wet Natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.

6.3 Vervolgonderzoek naar vleermuizen noodzakelijk

Op basis van deze toetsing wordt nader onderzoek naar vleermuizen geadviseerd. Dit onderzoek is noodzakelijk alvorens de bebouwing gesloopt kan worden en de opgaande beplanting verwijderd kan worden.

Het onderzoek richt zich op het vaststellen van de aanwezigheid van vleermuizen en hun binding met de projectlocatie. Vleermuisonderzoek wordt uitgevoerd conform het vigerend Vleermuisprotocol 2017 (per 13 maart 2017 inwerking getreden). In totaal zijn 4 (een extra winterzwermronde is niet noodzakelijk. Daarvoor zijn de panden niet geschikt) bezoekrondes in de periode 15 mei tot en met september nodig om dit onderzoek uit te voeren.

Het vleermuisonderzoek kan slechts in een beperkte periode van het jaar worden uitgevoerd. Het onderzoek bestaat uit:

- 2 bezoeken tussen 15 mei - 15 juli en;
- 2 bezoeken tussen 15 augustus en 1 oktober;
- tussen de bezoeken zit in de regel 20 dagen.

Afhankelijk van wat wordt aangetroffen bij het nader onderzoek kan dit consequenties hebben voor de planning en wijze van de uitvoering van werkzaamheden. Daarnaast kunnen zogenaamde compenserende en mitigerende maatregelen nodig zijn.

6.4 Vervolgonderzoek naar huismus noodzakelijk

Bij huismusinventarisaties wordt gewerkt volgens de methode zoals beschreven in de Soortenstandaard Huismus van het Ministerie van Economische Zaken.

Huismussen worden in de periode geïnventariseerd in de periode 1 april tot 15 mei, en bestaat uit twee veldrondes. Hierbij wordt onder andere gelet op zingende mannetjes en nestindicatieve waarnemingen (nestbouw, transport voedsel of uitwerpselen, alarm). Waarnemingen worden genoteerd per huis en/of gebouw.

6.5 Vervolgonderzoek naar gierzwaluw noodzakelijk

Bij gierzwaluwinventarisaties wordt gewerkt volgens de methode zoals beschreven in de Soortenstandaard Gierzwaluw van het Ministerie van Economische Zaken.

Gierzwaluwen worden onderzocht tijdens drie bezoeken in de periode half mei t/m half juli waarbij bezette nesten geteld worden (in- en uitvliegende dieren) of alle laagvliegende vogels worden genoteerd (zie bijlage). Dit onderzoek vindt deels plaats voorafgaand en tijdens het vleermuisonderzoek en vraagt in die zin slechts om een beperkte onderzoeksinspanning.

6.6 Vervolgonderzoek naar steenmarter noodzakelijk

Het onderzoek naar steenmarter bestaat uit twee onderdelen. Het vastgestelde hol moet worden onderzocht op gebruik. Dit wordt gedaan middels een cameraval, die gedurende minimaal 1 week alle activiteiten bij het hol vastlegt. Afhankelijk van hetgeen vastgelegd wordt, kan worden geconcludeerd of het dier dit hol gebruikt of niet.

Daarnaast wordt onderzoek uitgevoerd tijdens het vleermuisonderzoek. Daarbij wordt gelet op zowel dieren als hun sporen (keutels, prooi-resten, enz.).

6.7 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. De bevoegde gezagen (provincies) hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten:

“Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Tabel 1 Resultaten (mogelijk) aanwezige beschermde flora en fauna in het plangebied. Zie bijlage 1 voor een toelichting ten aanzien van de zorgplicht

Beschermingsregime	Soort(groep)	Gebruik gebied	Effect ruimtelijke ontwikkelingen	Ontheffing	Vervolg Nader onderzoek / mitigerende en/of compenserende maatregelen
Overige	Algemene grondgebonden zoogdieren	Leefgebied	Tijdelijke aantasting leefgebied, doden, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee, vrijstelling?	Zorgplicht
Overige	Algemene amfibieën	Landhabitat	Tijdelijke aantasting leefgebied, doden, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee, vrijstelling?	Zorgplicht
Overige	Steenmarter	Mogelijk verblijfsfunctie en leefgebied	Mogelijke aantasting verblijven en leefgebied	Onbekend	Nader onderzoek + 1 ronde cameraval op hol
HR	Vleermuizen	Mogelijk verblijfsfunctie	Mogelijke aantasting verblijven	Onbekend	Nader onderzoek apr-sep
VR	Vogels	Broedlocatie	Mogelijke verstoring	Nee, mits	Werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren, zorgplicht.
VR jaarrond	Huismus	Mogelijke broedlocatie	Mogelijke aantasting broedlocatie	Onbekend	Nader onderzoek april-mei
VR jaarrond	Gierzwaluw	Mogelijke broedlocatie	Mogelijke aantasting broedlocatie	Onbekend	Nader onderzoek mei-juli

LITERATUURLIJST

- Koninklijke Vermande (1999-2009). *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3, 4 en 5*. SDU Uitgeverij, Den Haag
- Limpens, H. , K. Mostert en W. Bongers (1997). *Atlas van de Nederlandse Vleermuizen*. Utrecht: KNNV Uitgeverij.
- Vogel R.L., Bouwma I., Koese B., Kranenbarg J., La Haye M., Odé B., Sierdsema H., Sparrius L., Verburg P. & Zollinger R. (2013). *Het belang van Nederland buiten de Ecologische Hoofdstructuur voor soorten van de Vogelrichtlijn en van bijlage V van de Habitatrichtlijn*. Sovon-rapport 2013.015. Sovon, Nijmegen.

Natura 2000: - www.synbiosys.alterra.nl/natura2000

Soortinformatie: - www.zoogdiervereniging.nl

- www.ravon.nl

- www.libellennet.nl

Waarnemingen: - www.telmee.nl

- ndff-ecogrid.nl